

Nevenka ČAVLEK*

BORIS VUKONIĆ: SIMBIOZA SKLADA I RAVNOTEŽE

1. UVOD

Pisati o profesoru Borisu Vukoniću za mene je čast i privilegija, ali istovremeno smatram to i jednim od mojih najtežih zadataka. Kao njegova studentica na diplomskom, magistarskom i doktorskom studiju oduvijek sam imala veliko poštovanje prema njemu i divila sam se njegovim akademskim postignućima – toliko da me je inspirirao posvetiti se akademskoj karijeri. Bila sam njegova asistentica na Ekonomskom fakultetu Sveučilišta u Zagrebu od 1993. do 2001. godine i nastavila sam raditi s njim do njegovoga odlaska u mirovinu 2004. godine kada je osnovao svoju privatnu školu za turizam i hotelski menadžment – Utilus. Oduvijek sam ga zvala „profesor Vukonić“ ili „moj profesor“ i zato sam neskla obraćati mu se na bilo koji drugi način. Stoga, iako bi se ovaj portret profesora Vukonića mogao smatrati previše subjektivnim, znam da će što god napišem o njemu biti preskromno.

Sastaviti portrete o osobama koje su neizmjereno mnogo doprinijele teoriji turizma nije samo izvrsna ideja, već i *conditio sine qua non* s obzirom da nisu često samo mlađe generacije znanstvenika u području turizma neupoznate s vodećim imenima koja su utirala put u kreiranju svjetske turističke teorije, napose ako njihova istraživanja nisu objavljena na engleskome jeziku.

Srećom, profesor Vukonić nije pisao samo na hrvatskome jeziku, već je neke od svojih najboljih znanstvenih radova objavio i na engleskom. S druge strane, previše je njegovih izvrsnih radova ostalo kao izvor inspiracije samo onima koji mogu čitati hrvatski. Stoga, ovaj portret daje mogućnost upoznati širu međunarodnu javnost s nekim od njegovih najvrednijih radova objavljenih na hrvatskome jeziku. U svojoj akademskoj karijeri profesor Vukonić je objavio preko 150 znanstvenih i stručnih radova u domaćim i međunarodnim časopisima, prezentirao preko 80 radova na konferencijama i kongresima u Hrvatskoj i na svim kontinentima, napisao oko 30 knjiga i sveučilišnih udžbenika te je bio koautor još četiriju objavljenih knjiga. Njegova želja za pronalaženjem novih istraživačkih područja učinila ga je autorom koji je bio ispred svoga vremena. Time je postao ne samo najproduktivniji i najcitiraniji znanstvenik u području turizma u Hrvatskoj i ranije u Jugoslaviji, već mu je to donijelo i širu međunarodnu prepoznatljivost. Samo ovih nekoliko konkretnih činjenica najbolje oslikava zašto je profesor Vukonić zaslužio da se njegov portret objavi s ostalim međunarodno priznatim znanstvenicima u časopisu *Anatolia*.

2. NJEGOV ŽIVOT, OBRAZOVANJE I SUSRET S TURIZMOM

Boris Vukonić rođen je u Zagrebu, Hrvatska (1938.). Iako nikad nije mijenjao mje-

---

* Professor Nevenka Čavlek, University of Zagreb, Faculty of Economics & Business, Croatia, e-mail: ncavlek@efzg.hr

sto stanovanja, puno je puta kao zanimljivost isticao da je, zapravo, do sada živio u četiri države – Kraljevini Jugoslaviji, Nezavisnoj Državi Hrvatskoj, Socijalističkoj Federativnoj Republici Jugoslaviji i Republici Hrvatskoj. Kao što je i sam naveo u svojoj osobnoj povijesti objavljenoj u knjizi o vodećim ekonomistima iz područja turizma u svijetu, *The Discovery of Tourism Economics* (Vukonić, 2011:218) koju je uredio Larry Dwyer, najveći dio života proveo je u Socijalističkoj Federativnoj Republici Jugoslaviji, što je njegov profesionalni život i rad obilježilo državnim doktrinom i „odgovorima na brojna pitanja proizašlih iz političkih, ekonomskih i drugih prilika toga vremena“. Na sreću živio je u gradu Zagrebu gdje je mogao steći najbolje moguće obrazovanje.

Vrlo važnu osnovu za buduće školovanje dobio je već u vrijeme srednjoškolskog obrazovanja u Klasičnoj gimnaziji u Zagrebu, koja je težište davala na društvene discipline, što mu je kasnije omogućilo bolje razumijevanje turizma i proširilo horizonte. Iako je prvo htio studirati arhitekturu, diplomirao je na Ekonomskom fakultetu Sveučilišta u Zagrebu (1962.). Kao što je osobno opisao u naprijed navedenoj knjizi, ovaj studij dao mu je „kontrolirano“ razumijevanje ekonomije zasnovanoj na marksističkoj ideologiji, a nastavni program bio je kratak makroekonomijom i industrijskom ekonomijom. Turizam nije bio ni spomenut tijekom cijelog repertoara u tom području. Međutim, čim je diplomirao, Ekonomski fakultet Sveučilišta u Zagrebu pokrenuo je prvi poslijediplomski studijski program u tom dijelu Europe - Ekonomika turizma – i on je bio pozvan upisati se na taj program. Magisterij u području ekonomike turizma završio je 1965. godine. Ta naprasito donijeta odluka obilježila je njegov cijeli profesionalni život.

Prije stjecanja doktorata znanosti Vukonić je prikupljao bogato iskustvo povezano s turizmom u različitim područjima: od prostornog planiranja, marketinga i konzaltinga u turizmu do poslovanja turističkih agencija.

Najprije je radio u Hrvatskom institutu za urbanističko planiranje gdje je bio angažiran na velikom projektu prostornog planiranja za Južni Jadran koji je vodila Svjetska banka. Stručnjaci iz najprestižnijih europskih istraživačkih instituta toga vremena bili su uključeni u taj projekt i oni su prvi uveli marketinško istraživanje u turizmu među profesionalne krugove u Jugoslaviji. To iskustvo postalo je okidač za njegove izraženije istraživačke napore u turizmu pa je i tema njegove doktorske disertacije bio logičan slijed izbora. Vukonić je obranio svoju doktorsku disertaciju pod nazivom *Primjena marketinga u prostornom planiranju u turizmu* na Ekonomskom fakultetu Sveučilišta u Zagrebu 1979. godine. Njegova disertacija bilo je prvo znanstveno istraživanje u tom području koje je objedinilo turizam i marketinški koncept s jedne i prostorno planiranje s druge strane. To je nedvojbeno bio revolucionarni pristup prema ekonomici prostora u odnosu na turizam budući da je uvedena nova metoda planiranja koja se temeljila na tržišnim uvjetima.

I dok je još uvijek radio kao direktor odjela za turizam u jednom velikom poduzeću u Zagrebu, dio svog vremena posvetio je pedagoškim aktivnostima te je u pravo vrijeme izabran za predavača na zagrebačkom odjelu Više škole za ekonomiju u Puli. U tom povremenom poslu otkrio je svoju strast za nastavnički poziv. Stoga ne začuđuje da je 1973. godine odlučio posvetiti se znanstvenoj karijeri postavši stalni zaposlenik u zvanju višeg predavača na Visokoj školi za vanjsku trgovinu koja je kasnije postala Fakultet za vanjsku trgovinu Sveučilišta u Zagrebu. Kad se taj fakultet spojio s Ekonomskim fakultetom (1982.), nastavio je tamo svoju karijeru. Zahvaljujući svom plodnom istraživačkom radu i objavi tih istraživanja, njegova je znanstvena karijera brzo napredovala. U zvanje izvanrednog profesora izabran je 1983. godine, a samo godinu dana kasnije postao je redoviti profesor. Razvio je i predavao kolegije *Menadžment turističkog*

posredovanja i Turistička politika i razvoj na preddiplomskoj i diplomskoj razini. Bio je i voditelj poslijediplomskog studijskog programa *Ekonomika turizma* od 1984. do 1986. te kasnije *Međunarodnog turizma u nacionalnoj ekonomiji* gdje je razvio kolegij *Ekonomska teorija i turizam*.

Imala sam sreću slušati njegova iznimno zanimljiva i angažirana predavanja tijekom studija *Turizma* na Fakultetu za vanjsku trgovinu. Svi su studenti bili očarani njegovim živopisnim predavanjima (bez suvremene tehničke podrške!) jer bi nas on uvijek poveo na novo, uzbudljivo intelektualno putovanje koje je olakšavalo naše bolje razumijevanje turizma kao sustava proširujući naše horizonte u mnogim aspektima i pojačavajući našu ljubav za budući posao u turizmu. Putovanje bi uvijek počelo s temeljitim pregledom turističke teorije iz perspektive različitih autora te se nastavilo s brojnim primjerima kako primijeniti turističku teoriju na praksu. Sve je ilustrirao primjerima dobre i loše prakse u razvoju turizma, politici i planiranju iz različitih dijelova svijeta te zanimljivim zgodama koje su proizašle iz njegova iskustva u praksi i putovanja u brojne zemlje unutar i izvan Europe. Radio je i kao konzultant za razvoj turizma u UNDP-u i u UNWTO-u te kao savjetnik vladama za razvoj turizma u Bangladešu, Indiji, Egiptu, Gvajani, Afganistanu, Zanzibaru i Tanzaniji (1974.-1984.). Za razliku od mnogih mojih tadašnjih profesora, imao je sposobnost da uvjete u kojima smo tada živjeli, a koji su bili različiti od onih koji su prevladavali na Zapadu, predstavi kao intrigantne izazove gledane očima svjetskog putnika – *globetrottera* (kakvim smo ga mi studenti smatrali).

Njegova osobna privatna biblioteka predstavljala je znatan broj znanstvene turističke literature objavljene na engleskome, francuskome, njemačkome, španjolskome i talijanskome jeziku. Njegovo poznavanje jezika i kultura omogućilo mu je da svoje studente upozna s različitim pristupima u izučavanju turizma i da ih potiče na kritičko propitiva-

nje drugačijih stavova – uvijek tražeći od nas da izražavamo vlastite stavove, što je samo po sebi bio izazov imajući u vidu sustav u kojem smo tada živjeli. Zahvaljujući vrlo načitanom profesoru Vukoniću generacije studenata čule su od njega o ranim doprinosima teoriji turizma autora poput Waltera Hunzikera, Kurta Krapfa, Pierrea Deferta, Paula Berneckera, Roberta Glucksmana, a oni su tek jedni od mnogobrojnih. On nas je prvi potaknuo na čitanje radova od doajena znanstvene turističke teorije poput Erika Cohena, Grahama Danna, Jafara Jafarija i mnogih drugih u vodećim časopisima poput *Annals-a of Tourism Research*.

Kada sam ga jednom pitala tko je imao najveći utjecaj na njega u njegovoj znanstvenoj karijeri, s ponosom je spomenuo sljedeća imena: Srđan Marković, Walter Hunziker, Piere Defert, Geoffrey Wall i J.R. Brent Ritchie. Srđan Marković bio je osnivač i prvi ravnatelj Instituta za turizam u Zagrebu. Upravo su njegova predavanja na poslijediplomskom studiju najviše utjecala na Borisa Vukonića jer ih je smatrao najinspirativnijima i stoga su osobito ona oblikovala njegovo razumijevanje turizma. U međunarodnu turističku arenu uveo ga je Hunziker koji ga je učlanio u AIEST na kongresu u Villachu (Austrija) gdje je stupio u kontakt s brojnim vodećim znanstvenicima toga vremena (1973.).

3. ISTRAŽIVAČKI SPEKTAR

Znanstveni radovi profesora Vukonića odražavaju širok spektar njegovih interesa u području turizma. Ovaj zadano kratak portret ne dozvoljava niti iznošenje sažetka, a kamoli temeljitu analizu njegovih knjiga i znanstvenih članaka. Stoga kao kompromisno rješenje, dozvolite mi vašu pozornost usmjeriti na radove koji, po mojem mišljenju, najbolje ilustriraju njegov znanstveni interes i istraživačka postignuća. Njegov rad može se podijeliti u sedam glavnih područja specijalizacije: marketing u turizmu, poslovanje turističkih agencija, politika turističkog ra-

zvoja, povijest turizma i teorija turizma, turizam i religija te turizam i politički odnosi.

Iako su se u vrijeme karijere profesora Vukonića znanstvena postignuća u Hrvatskoj vrednovala više brojem objavljenih knjiga nego brojem objavljenih članaka, on je bio plodan u oba izričaja akademskog komuniciranja. Bio je također vrlo svjestan činjenice koliko je važno studentima ponuditi odgovarajuću literaturu jer je to bilo vrijeme prije informacijske tehnologije. Njegov prvi udžbenik koji je obrađivao problematiku ekonomike poslovanja turističkih agencija objavljen je 1972. godine pod nazivom *Organizacija i tehnika poslovanja turističkih agencija*. U to je vrijeme radio u turističkoj agenciji te je zamoljen da, kao stručnjak iz prakse u tom području i osoba sa znanstvenim magisterijem iz ekonomike turizma, napiše knjigu za srednju školu. Prema njemu:

“Bio je to izlet u mikroekonomsku problematiku, ali izlet koji je dugo potrajao jer nisu postojali drugi autori ili njihov interes za poslovanje turističkih agencija. Kasnije je ta publikacija u promijenjenom i dopunjenom izdanju, sada kao sveučilišni udžbenik, doživjela devet izdanja” (Vukonić, 2011:222).

Zaista, njegovo je ime dugo vremena bilo povezano s tim novim područjem turizma te je stekao reputaciju osobitog stručnjaka. Njegov izbor da mene uzme za asistenticu i moguću nasljednicu na Ekonomskom fakultetu bio je dijelom rezultat mojega radnog iskustva u području turoperatorskog poslovanja i moj magisterij znanosti u području ekonomije. Kao moj mentor u izradi doktorske disertacije *Utjecaj turoperatora na svjetska turistička kretanja* poticao me na korištenje ekonomskih teorija u području koje je bilo zanemareno u turističkoj teoriji te me hrabrio da uvijek idem neutanabim stazama. Zanimljivo je spomenuti da smo zajedno napisali samo jedan rad jer me on uvijek poticao da pišem samostalno obrazlažući da je njegov posao primarno čitati moje radove i dati na njih svoje mišljenje. Isto se odnosilo i na druge njegove doktorske studente koje

je uspješno mentorirao i koji danas drže važne pozicije u institucijama u Hrvatskoj i inozemstvu, poput Dore Smolčić Jurdana (Fakultet za turizam i hotelski menadžment, Sveučilište u Rijeci, Hrvatska), Lidije Petrić (Ekonomski fakultet, Sveučilište u Splitu, Hrvatska), Mitra Avramovskog (Sveučilište u Ohridu, Makedonija) i Nexhata Muhadžerija (Republika Kosovo).

Profesor Vukonić objavio je 1982. prvu knjigu o marketingu u turizmu u Hrvatskoj, *Marketing u turizmu* (1982a). Kasnije je ova knjiga objavljena dva puta u koautorstvu u proširenoj verziji (Vukonić i Senečić, 1993, 1997) postavši prvim sveučilišnim udžbenikom iz tog područja. Godinama je ta knjiga bila glavni izvor literature za preddiplomske i poslijediplomske turističke studijske programe na sveučilištima u Zagrebu, Rijeci i Splitu.

Boris Vukonić objavio je svoj glavni doprinos ekonomskom istraživanju u turizmu 1987. godine u knjizi *Turizam i razvoj*. Koristeći ekonometrijski model otkrio je tri glavna čimbenika od posebnog značaja za razvoj turizma: političke prilike i potencijalne turbulencije u okolini, dominantna religija i stupanj zaduženosti države. Godinu dana ranije objavio je rad u koautorstvu sa Šemsom Tankovićem na istu temu (1986) u kojem su koristili postupnu regresiju za statističku analizu.

Kao što je naveo u svojem poglavlju u knjizi *The Discovery of Tourism Economics* (Vukonić, 2011:223), knjigu *Turizam i razvoj* iznimno je dobro primila stručna javnost u Hrvatskoj, što ga je ohrabrilo da nastavi sa svojim istraživanjima. Uslijedile su njegove najproduktivnije godine. U 1990.(a) godini objavio je knjigu *Turizam i religija*, a za vrijeme Domovinskog rata još jednu knjigu pod nazivom *Turizam u vihoru rata* (1993). Hrvatska inačica te knjige prevedena je na engleski jezik 1996. i objavljena 1997. godine. Iako je do tada objavio puno članaka u Hrvatskoj i inozemstvu (1982b, 1983a, 1983b, 1985, 1986a, 1989, 1990b, 1990c, 1990d, 1991, 1992a), uključujući i tri članka

u *Annals of Tourism Research* (1984, 1986b i 1992b), knjiga *Tourism and Religion* osigurala mu je posebno mjesto kod međunarodne akademske zajednice jer se radilo o prvom ekstenzivnom istraživanju na tu temu u svijetu. U njoj se analizirao međuodnos između dva fenomena – turizma i religije – koji su obilježili povijest moderne civilizacije, svaki na svoj način. Posebna je pozornost posvećena odnosu kršćanstva i islama prema fenomenu turizma. Još je četiri rada objavio na temu turizma i religije i to 1998., 2002.a, 2006. i 2010.a.

Knjiga *Tourism in the Whirlwind of War* (Turizam u vihoru rata) predstavljala je još jedan primjer pionirskog istraživanja profesora Vukonića za koje je primio i posebnu nagradu „Mijo Mirković“ (1996). Knjiga je pisana kao njegova reakcija na ratnu agresiju na Hrvatsku (1991) i stvorila je čvrstu osnovu za daljnja istraživanja odnosa između turizma i političkih prilika u bilo kojoj disciplini koja se usredotočuje na oba fenomena.

Još jedna knjiga objavljena u vrijeme rata u Hrvatskoj imala je intrigantan naslov: *Turizam u susret budućnosti* (1994a). Ona je predstavljala nastavak istraživanja koje je profesor Vukonić započeo 1980-ih. U njoj je prvo predstavio teorijsku podlogu istraživanja, a potom je obrazložio veze između teorije razvoja, ekonomske teorije i razvoja turizma u različitim dijelovima svijeta. Iako je smatrao da će ta knjiga predstavljati kraj njegovih teorijskih rasprava o razvoju turizma, dramatični događaji na kraju dvadesetog i početkom dvadesetprvog stoljeća, koji su značajno utjecali na razvoj turizma u svijetu, potaknuli su ga na pisanje još jedne knjige naslovljene *Turizam: Budućnost mnogih iluzija* (2010b). Istražene su prepreke ili prijetnje razvoju turizma poput globalnog zatopljenja, novih „ekonomskih igrača“ u globalnoj ekonomiji, rat i terorizam, vjerske predrasude i religijski fundamentalizam, glad, zdravlje i zdravstveni rizici.

Poseban dio znanstvenog doprinosa profesora Vukonića veže se uz serije monogra-

fija o povijesti turizma. Njegova privrženost toj temi te njegova sklonost ka prikupljanju povijesnih dokumenata i stvaranju intrigantnog i lako čitljivog teksta iz „suhog“ materijala pokazala je njegovu vještinu usklađivanja istraživačke analitike i literarnog stila pisanja. Sve njegove knjige o povijesti turizma u Hrvatskoj mogu se čitati kao dobro dokumentirane i znanstveno klasificirane povijesne činjenice u formi *bestsellera*. Prva povijesna knjiga pod naslovom *Tempus fugit: Povijest turizma Zagreba* objavljena je 1994. (b) godine.

Pisanje i uređivanje knjige pod naslovom *Povijest hrvatskog turizma* (2005) bio je znatno zahtjevniji istraživački zadatak. Tu je on okupio vrlo impresivan broj suradnika iz cijele Hrvatske koji su dobrovoljno radili na tom projektu. Bila sam ponosna na sudjelovanje u tom timu. Ta je knjiga predstavljala prvu ikad objavljenu monografiju o povijesti turizma u Hrvatskoj od 1863. do početka dvadesetprvog stoljeća. Knjigu je posvetio prepoznavanju vrijednosti hrvatskog turizma u Europskoj uniji i u svijetu. Zbog čega je bio toliko zainteresiran za povijest turizma? Odgovorio je na to pitanje identiteta upravo u ovoj knjizi istaknuvši da nas povijest obvezuje da budemo odgovorni. Uostalom, *Historia est magistra vitae* (Povijest je učiteljica života).

Njegova naklonost prema povijesti nije se odnosila samo na povijest turizma u Hrvatskoj, već, što je za međunarodnu znanstvenu zajednicu puno važnije, prema povijesti znanstvene misli o turizmu diljem svijeta. Profesor Vukonić impresionirao je poznavanjem objavljenih istraživanja u turizmu u mnogim disciplinama, od ekonomike turizma i izvan nje, što je srećom prepoznalo nekoliko članova Svjetske akademije za istraživanje turizma (International Academy for the Study of Tourism – IAST) koji su ga nagovorili da napiše rad o povijesti znanstvene misli o turizmu u svijetu. Rad je prvotno prezentiran članovima IAST-a u Pekingu 2005. godine pod naslovom *An Outline of the History of*

Tourism Theory: Source Material (Pregled povijesti teorije turizma: glavni izvori) te je kasnije objavljen kao poglavlje u knjizi *The Routledge Handbook of Tourism Research* (2012). U tom je radu obuhvatio razdoblje od početnih faza znanstvenih istraživanja u turizmu do kraja dvadesetog stoljeća te tako utro put budućim istraživanjima u tom području.

Pisati o razvoju teorije turizma u svijetu, a ne posvetiti poseban rad razvoju teorije turizma u bivšoj Jugoslaviji, predstavljalo bi za profesora Vukonića nedovršen posao. U radu *Tourism Theory in the Former Yugoslavia* (Teorija turizma u bivšoj Jugoslaviji), objavljenom kao poglavlje u knjizi koju su uredili Dann i Liebman Parrinello (2009), prikazao je kako je politička ideologija oblikovala turističku teoriju i kako su posljedice različitih oblika turističkog razvoja u svakoj republici jedne te iste države utjecale na teorijske pristupe znanstvenika.

Još jedno područje njegova interesa, ne samo iz povijesne perspektive, bila je edukacija u turizmu. Tako je, obilježavajući 40 godina od obrazovanja za potrebe turizma na našem Fakultetu, inicirao organizaciju međunarodne konferencije pod nazivom *Rethinking of Education and Training for Tourism* (2002b) (Revidiranje obrazovanja i obučavanja za potrebe turizma) koja je okupila respektabilan broj znanstvenika iz cijelog svijeta koji su prezentirali 42 rada. Njegova se prezentacija usredotočila na *Tourism at the Graduate School of Economics & Business, University of Zagreb: 1962-2002* (Turizam na Ekonomskom fakultetu Sveučilišta u Zagrebu: 1962.-2002.). Svi su radovi objavljeni u zborniku konferencije koji smo zajedno uredili.

Nepresušan izvor ideja usmjerio je profesora Vukonića i u područje leksikografije. Prvi *Rječnik turizma* objavljen je u Hrvatskoj 2001. godine. Ukupno 13 znanstvenika s Katedre za turizam na Ekonomskom Fakultetu napisalo je 2300 pojmova iz svih područja turizma potkrepljujući ih inačicama na en-

glesko-hrvatskome ili njemačko-hrvatskome jeziku. Rad s njim na tom projektu u svojstvu ko-urednice i autorice bilo je jedno iznimno iskustvo jer je sa mnom podijelio svoje iskustvo koje je stekao radeći u uređivačkom timu prve Enciklopedije turizma (*Encyclopedia of Tourism, 2000*) urednika Jafara Jafarija.

Zasluge za osnivanje najstarijeg znanstvenog časopisa na Ekonomskom fakultetu u Zagrebu, *Acta Turistica*, također idu profesoru Vukoniću koji je bio pri glavni i odgovorni urednik časopisa od izlaska prvog broja 1989. do 2004. godine kada je taj posao prepustio meni.

4. BROJNA PRIZNANJA ZA NJEGOVA ZNANSTVENA POSTIGNUĆA

Predanost profesora Vukonića znanosti, istraživanju i pedagoškom radu naširoko je priznata u Hrvatskoj, ali još više u inozemstvu. To samo potvrđuje staru biblijsku izreku da je najteže biti prorok u svojoj vlastitoj zemlji. Ovdje ću spomenuti tek najznačajnije nagrade koje je primio. U članstvo IAST-a izabran je 1995. godine. Nagrada *International Recherche de la Qualite* (Međunarodno istraživanje kvalitete) uručena mu je 1997. godine od Reda Svetoga Fortunata (*Order de Saint Fortunat*) za njegovo životno postignuće u turizmu.

Uz njegovo plodonosno autorstvo objavljenih znanstvenih radova, bio je i vrlo aktivan u komentiranju svakodnevnih tema vezanih uz hrvatski turizam te je bio poznat i po svojim priložima za časopis *Ugostiteljstvo i turizam* gdje je objavio 99 kolumni čime je stekao članstvo u FIJET-u (Međunarodno udruženje turističkih novinara i pisaca). U 2001. godini primio je posebno priznanje FIJET-a za svoj doprinos istraživanju i edukaciji u turizmu. Od 1992. do 2005. godine bio je član Vijeća za obrazovanje Svjetske turističke organizacije (Education Council of the World Tourism Organisation), a nje-

gov požrtvovni rad nagrađen je priznanjem UNWTO-a za doprinos globalnom razvoju, istraživanju, obrazovanju i obučavanju u turizmu (2002).

Što je više priznanja dobivao za svoj akademski rad, to su mu povjeravani viši upravljački zadaci na njegovoj instituciji. Tako je prvo obnašao funkciju prodekana na Ekonomskom fakultetu u dva mandata, a potom i dekana. Bio je i prvi Europljanin kojemu je Međunarodno udruženje za menadžment i razvoj (International Management and Development Association) dodijelilo 2003. godine priznanje *International Dean of the Year* (Međunarodni dekan godine). Hrvatska turistička zajednica odala mu je priznanje za životno djelo u turizmu 2014. godine.

5. ZAKLJUČAK

Osvrćući se na svestranu karijeru profesora Vukonića lako se može uvidjeti da je on cijeli svoj život posvetio turizmu. Zaista, bio je uspješan na svakom poslu i na svakom zadatku povezanom s njegovim profesionalnim

položajem. Međutim, izgleda da nešto ipak nedostaje. Nikad nije imenovan ministrom turizma Republike Hrvatske. Naime, iako bi ga mnogi stručnjaci bili voljeli vidjeti na tom položaju i iako su se vodili i neki razgovori na tu temu, usprkos činjenici da je imao izvrsne preduvjete za taj posao, nije ispunjavao glavni politički uvjet: on nikad nije bio član niti jedne političke stranke. Nikad nije pristao trgovati svojom akademskom neovisnošću i slobodom mišljenja, izražavanja i djelovanja, na način koji je smatrao ispravnim, za bilo koje koristi koje bi mu politička funkcija mogla donijeti. Zadržao je svoj integritet i zato ga toliko cijenim.

Profesor Vukonić ističe se svojim znanstvenim postignućima i svojim pedagoškim radom; on je izuzetan pedagog i izniman znanstvenik. Dao je nemjerljiv doprinos uvrštavanju Hrvatske na međunarodnu znanstvenu turističku kartu. Jedan od naših bivših dekana, profesor emeritus Soumitra Sharma za njega je jednom rekao: „Takav sklad i ravnotežu u profesionalnom profilu mogu ostvariti samo najbolji i najuspješniji znanstvenici“. S ovom tvrdnjom u potpunosti se slažem.

LITERATURA – REFERENCES

Jafari, J. (2000). *Encyclopedia of tourism*. London: Routledge.

Vukonić, B. (1982a). *Marketing u turizmu* [Marketing in tourism]. Zagreb: Vjesnik – Agencija za marketing.

Vukonić, B. (1982b). The problem of finding a market for an agency's travel tour and the distribution channels of an agency's operation. *The Tourist Review*. Vol. 1. pp. 10-14.

Vukonić, B. (1983a). Touristic marketing or marketing in tourism. *The Tourist Review*. Vol. 38. pp. 2-4.

Vukonić, B. (1983b). Strategija diferenciranog proizvoda kao strategija nastupa Jugoslavije na međunarodnom turističkom

tržištu [Strategy of differentiated product as appearance strategy of Yugoslavia in international tourism market]. *Marketing*. Vol. 3-4. pp. 5-8.

Vukonić, B. (1986a). Temeljni teorijski aspekti pojma i problema motiva i motivacija u turizmu [Fundamental theoretical aspects of the notion and issue of motive and motivation in tourism]. *Turizam*. Vol. 9. pp. 235-238.

Vukonić, B. (1986b). Foreign tourist expenditures in Yugoslavia. *Annals of Tourism Research*. Vol. 1. pp. 59-78.

Vukonić, B. (1987). *Turizam i razvoj* [Tourism and development]. Zagreb: Školska knjiga.

Vukonić, B. (1989). The analysis of the existent development level and the pro-

- blem of saturation in tourism. *Acta Turistica*. Vol. 1. pp. 41-47.
- Vukonić, B. (1990a). *Turizam i religija* [Tourism and religion]. Zagreb: Školska knjiga.
- Vukonić, B. (1990b). Alternative tourism or an alternative to tourism. *Acta Turistica*. Vol. 2. pp. 50-59.
- Vukonić, B. (1990c). Some hypotheses for tourism development in developing countries. *Acta Turistica*. Vol. 2. pp. 194-208.
- Vukonić, B. (1990d). Od dogovorne do tržišne ekonomije – novi marketing u turizmu [From command to market economy – New marketing in tourism]. *Turizam*. Vol. 9-10. pp. 127-131.
- Vukonić, B. (1991). Il turismo in Yugoslavia [Tourism in Yugoslavia]. *Politica Del Turismo*. Vol. 2. pp. 51-55.
- Vukonić, B. (1992a). *Turizam u vrijeme rata* [Tourism in war time]. *Turizam*. Vol. 9-10. pp. 131-136.
- Vukonić, B. (1992b). Medjugorje's religion and tourism connection. *Annals of Tourism Research*. Vol. 1. pp. 79-91.
- Vukonić, B. (1993). *Turizam u vihoru rata* [Tourism in the whirlwind of war]. Zagreb: Mate & EP '64.
- Vukonić, B. (1994a). *Turizam ususret budućnosti* [Tourism approaching future]. Zagreb: Ekonomski fakultet Zagreb & Mikrorad.
- Vukonić, B. (1994b). *Tempus fugit: Povijest turizma Zagreba* [Tempus fugit: The history of Zagreb's tourism]. Zagreb: HAZU & AGM.
- Vukonić, B. (1996). *Tourism and religion*. London: Pergamon.
- Vukonić, B. (1997). *Tourism in the whirlwind of war*. Zagreb: Golden marketing.
- Vukonić, B. (1998). Religious tourism: Economic value or an empty box. *Zagreb International Review of Economics & Business*. Vol. 1. pp. 83-94.
- Vukonić, B. (2002a). Religion, tourism and economics: A convenient symbiosis. *Tourism Recreation Research*. Vol. 2. pp. 61-67.
- Vukonić, B. (2002b). Tourism at the Graduate School of Economics and Business, University of Zagreb: 1962–2002. In Vukonić, B., Čavlek, N. (eds) *Rethinking of education and training for tourism*. (pp. 1-12). Zagreb: Graduate School of Economics and Business & Mikrorad.
- Vukonić, B. (2005). *Povijest hrvatskog turizma* [The history of Croatian tourism]. Zagreb: HAZU & Prometej.
- Vukonić, B. (2006). Sacred places and tourism in the Roman Catholic tradition. In Timothy, D., Olson, D. (eds) *Tourism, religion and spiritual journeys*. (pp. 217-229). London: Routledge.
- Vukonić, B. (2009). Tourism theory in the former Yugoslavia. In Dann, G., Liebman Parrinello, G. (eds) *The sociology of tourism: European origins and developments*. (pp. 195-219). Bingley: Emerald.
- Vukonić, B. (2010a). Do we always understand each other? In Scott, N., Jafari, J. (eds) *Tourism in the Muslim world*. (pp. 31-45). Bingley: Emerald.
- Vukonić, B. (2010b). *Turizam Budućnost mnogih iluzija* [Tourism future of many illusions]. Zagreb: Plejada & Utilus.
- Vukonić, B. (2011). On the road to tourism economics. In Dwyer, L. (Ed.), *The discovery of tourism economics*. (pp. 217-229). Bingley: Emerald.
- Vukonić, B. (2012). An outline of the history of tourism theory: Source material (for future research). In Hsu, C.H.C., Gartner, W.C. (eds) *The Routledge handbook of tourism research*. (pp. 3-27). London: Routledge.
- Vukonić, B., Bujas, V. (1972). *Organizacija i tehnika poslovanja putničkih agencija* [Organisation and business techniques of travel agencies]. Zagreb: Školska knjiga.

- Vukonić, B., Čavlek, N. (2001). *Rječnik turizma* [Tourism dictionary]. Zagreb: Masmedia.
- Vukonić, B., Dujović, S. (1985). Potrošnja agencijskih inozemnih turista [The expenditure of international travel agency tourists]. *Turizam*. Vol. 7–8. pp. 201–209.
- Vukonić, B., Senečić, J. (1993). *Marketing u turizmu* [Marketing in tourism]. Zagreb: Školska knjiga.
- Vukonić, B., Senečić, J. (1997). *Marketing u turizmu* [Marketing in tourism]. Zagreb: Ekonomski fakultet & Mikrorad.
- Vukonić, B., Tanković, Š. (1985). Primjena matrice rasta u planiranju razvoja turizma [Application of growth matrix in tourism development planning]. *Ekonomist*. Vol. 38. pp. 37–48.
- Vukonić, B., Tanković, Š. (1986). Snaga utjecaja pojedinih faktora na razvoj turizma [The effect of specific factors on the development of tourism]. *Turizam*. Vol. 35. pp. 70–72.
- Vukonić, B., Tkalac, D. (1984). Tourism and urban revitalization: A case study of Po-reč, Yugoslavia. *Annals of Tourism Research*. Vol. 11. pp. 591–605.
- Rad je prethodno objavljen na engleskom jeziku pod referencom Čavlek, N. (2017). Boris Vukonić: symbiosis of symmetry and balance. *Anatolia*. Vol. 28. No. 2. str. 313–319. DOI: 10.1080/13032917.2016.1209399. Odborenje za objavljivanje prijevoda članka dobiveno od Taylor & Frances Group. / This paper has previously been published under the reference Čavlek, N. (2017). Boris Vukonić: symbiosis of symmetry and balance. *Anatolia*. Vol. 28. No. 2. pp. 313–319. DOI: 10.1080/13032917.2016.1209399. Permission for publication of translation granted by Taylor & Frances Group.

